

Jak pomóc dziecku w okresie adaptacji w klasie I ?

Magdalena Czub
Zespół Wczesnej Edukacji
Instytut Badań Edukacyjnych w Warszawie

**Uczelnie
dla szkół**

Pierwszy dzień, tydzień, miesiąc i rok:
wsparcie dla nauczycieli sześciolatków

Adaptacja w szkole

~~Adaptacja
do szkoły~~

Nauczyciel

Rozpoznanie
potrzeb

Profilaktyka
i pomoc

Dziecko

Indywidualne
potrzeby

Mocne
i słabe strony

Rodzic

Wsparcie
OD rodzica

Wsparcie
DLA rodzica

Pierwszy dzień, tydzień, miesiąc i rok:
wsparcie dla nauczycieli sześciolatków

Chcę tu być

Adaptacja w szkole to:

- chęć do kontaktów z ludźmi
- chęć do współpracy
- chęć do nauki
- dążenie do celu
- zgoda na wykonanie zadania, nawet „*jak mi się nie chce*”
- poczucie satysfakcji z wykonania zadania

Jestem
u siebie

Jestem
sobą

Chcę to robić

Pierwszy dzień, tydzień, miesiąc i rok:
wsparcie dla nauczycieli sześciolatków

Znaczenie nauczyciela

- „bezpieczna baza”
- „bezpieczna przystań”
- model

Dzieci, które doświadczają bliskich, pełnych uwagi i wsparcia relacji z nauczycielami oraz mają przekonanie, że nauczyciel troszczy się o nie, mają:

- wyższy poziom kompetencji społecznych
- mniej problemów z zachowaniem
- wyższy poziom motywacji do nauki
- wyższy poziom zaangażowania

Pianta i in., 1995; Wentzel, 1997; Hughes i in., 2008

Pierwszy dzień, tydzień, miesiąc i rok:
wsparcie dla nauczycieli sześciolatków

Rola nauczyciela

1. **rozpoznanie indywidualnych potrzeb oraz mocnych i słabych stron dzieci w klasie**
 - **udział dzieci** → rozmowa, obserwacja, testowanie oddziaływań – notatki
 - **udział rodziców** → indywidualny kontakt, informacje „od ekspertów”
2. **wspieranie normatywnej adaptacji**
3. **wspieranie w sytuacji trudności w adaptacji**

Pierwszy dzień, tydzień, miesiąc i rok: wsparcie dla nauczycieli sześciolatków

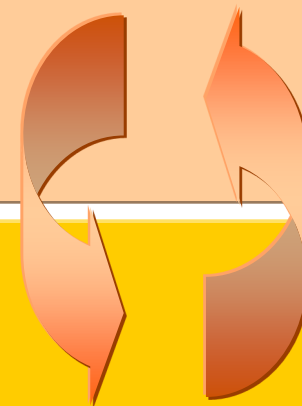
Rola rodziców

- troska o dziecko → sojusznik
- wiedza o dziecku → ekspert
- przekonania nt. dziecka → osiągnięcia dziecka

 pierwsze spotkanie → pierwsze wrażenie
(„sojusz”, dzielenie się wiedzą)

 pisemne informacje o dziecku
→ ew. rozmowa indywidualna

 codzienne rozmowy

Pierwszy dzień, tydzień, miesiąc i rok: wsparcie dla nauczycieli sześciolatków

Wiedza rodziców

Obszary wiedzy o dziecku

- regulacja emocji
- podporządkowanie się zasadom
- kontakty z dorosłymi i rówieśnikami
- stosunek do uczenia się

Początkowe, pisemne informacje od rodziców:

- ➔ jak dziecko reaguje na nowe sytuacje i osoby?
- ➔ jak dziecko reaguje, kiedy mu się coś nie udaje?
- ➔ co najskuteczniej uspokoja dziecko?
- ➔ jak dziecko wyraża swoje potrzeby / uczucia?
- ➔ jak dziecko reaguje na reguły / zakazy?
- ➔ w jaki sposób najlepiej wyegzekwować wykonanie polecenia od dziecka?
- ➔ czy dziecko łatwo nawiązuje kontakty?
- ➔ czym się interesuje? co lubi robić? kiedy się skupia?
- ➔ jakich trudności w szkole rodzic się obawia?

Pierwszy dzień, tydzień, miesiąc i rok:
wsparcie dla nauczycieli sześciolatków

Analiza informacji z obserwacji i od rodzica → indywidualna „karta dziecka”

	Mocne strony	Słabe strony	Co robić? Na co zwrócić uwagę?
DZIECKO	<ul style="list-style-type: none"> chętne do pomocy 	<ul style="list-style-type: none"> domaga się uwagi 	<ul style="list-style-type: none"> często nawiązywać kontakt wzrokowy mówić do niego powierzać proste zadania
RODZINA	<ul style="list-style-type: none"> chętna do współpracy 	<ul style="list-style-type: none"> boi się, że dziecko sobie nie poradzi 	<ul style="list-style-type: none"> częste rozmowy indywidualne mówienie o sukcesach dziecka pokazywanie postępów
ŚRODOWISKO		<ul style="list-style-type: none"> brak „zaplecza” 	<ul style="list-style-type: none"> ustalić z rodzicem pobyt dziecka w świetlicy

Pierwszy dzień, tydzień, miesiąc i rok:
wsparcie dla nauczycieli sześciolatków

Wspieranie normatywnej adaptacji - 1

Produktywność

Inicjatywa, poczucie kompetencji

Autonomia, samostanowienie

Bazowe zaufanie do innych ludzi, świata i siebie

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ⁹

Pierwszy dzień, tydzień, miesiąc i rok:
wsparcie dla nauczycieli sześciolatków

Wspieranie normatywnej adaptacji - 2

1. Wspieranie zaufania

- indywidualny kontakt
- odwoływanie się do specyficznych, pozytywnych cech dziecka
- opisywanie uczuć dziecka i uczuć swoich w kontakcie z nim

2. Wspieranie autonomii

- dawanie wyboru („zawsze” i „ograniczony”)
np.: **wspólne ustalanie programu zajęć „na dziś”; wspólne decydowanie o rodzaju aktywności; pytanie o sposób wykonania zadania**
- przyjmowanie poglądów i uczuć dziecka →
akceptacja tego, co dziecko mówi i wyraża (co czuje, co myśli) nie równa się postępowaniu zgodnie z tym, ale wyraża szacunek dla jego autonomii

Pierwszy dzień, tydzień, miesiąc i rok:
wsparcie dla nauczycieli sześciolatków

Wspieranie normatywnej adaptacji - 3

3. Wspieranie inicjatywy

- np. każdego dnia kilkoro dzieci z klasy ma możliwość zaproponowania jakiejś aktywności, sposobu wykonania zadania, sposobu spędzenia czasu zabawy, przerwy, zajęć w świetlicy ...

4. Wspieranie poczucia kompetencji

- zwracanie uwagi na wysiłek dziecka
- wypowiadanie pochwał dotyczących konkretnych działań
- podsumowywanie dnia zwróceniem uwagi na to, co nowego dzieci już umieją, potrafią

 Jestem przedmiotem działań dorosłych → **bezradność**

 Jestem podmiotem, decyduję o sobie → **poczucie wpływu**

Pierwszy dzień, tydzień, miesiąc i rok:
wsparcie dla nauczycieli sześciolatków

Wspieranie w trudnej adaptacji - 1

TRUDNA ADAPTACJA

- 🗨️ trudności w adaptacji czy niegrzeczne dziecko?
- 🗨️ trudna dla kogo?
 - ➔ nauczyciela ➔ innych dzieci ➔ rodziców ➔ **DZIECKA ? ? ?**
- 🗨️ czy dziecko chce być trudne? czy chce mieć trudności?

TRUDNE ZACHOWANIE

Dwie możliwe przyczyny:

- 🗨️ dziecko **NIE WIE**, jak się zachować
- 🗨️ dziecko chce **ZWRÓCIĆ** na siebie **UWAGĘ**

Pierwszy dzień, tydzień, miesiąc i rok:
wsparcie dla nauczycieli sześciolatków

Wspieranie trudnej adaptacji - 2

Jak przekonać dziecko, że nie jest ignorowane?

- opis jego zachowania
- odzwierciedlanie, powtarzanie, parafrazowanie
- konkretne pochwały
- ignorowanie zachowań nieprawidłowych i natychmiastowe zwrócenie uwagi na zachowanie pożądane
- skuteczne wydawanie poleceń
 - **podejść do dziecka**
 - **zdobądź jego uwagę (dotknij je, nawiąż kontakt wzrokowy, zwróć się po imieniu)**
 - **sformułuj proste, dotyczące jednej sprawy, polecenie**
 - **poproś dziecko, by powtórzyło polecenie**
 - **dopilnuj jego wykonania**

**Pierwszy dzień, tydzień, miesiąc i rok:
wsparcie dla nauczycieli sześciolatków**

Wspieranie trudnej adaptacji - 3

Jak postępować z dzieckiem trudno adaptującym się?

- posadzić w pierwszej ławce i często zwracać pozytywną uwagę na to, co robi
- chwalić za nawet niewielkie osiągnięcia
- powierzać wiele i to łatwych zadań i za każdym razem doceniać jego wysiłek
➔ w ten sposób dziecko łatwiej przystosuje się do reguł panujących w szkole i będzie bardziej zmotywowane do podporządkowania się nim
- wyjaśniać polecenia i powód, dla którego trzeba je wykonać, ale nie wchodzić w dyskusje
- monitoring podczas przerw i zabaw, aby ograniczyć sytuacje prowadzące do zachowań agresywnych lub powierzać „specjalne” zadania na przerwy
- powierzać zadania, w których dziecko może się wykazać kompetencjami i otrzymać pochwałę - adekwatną do włożonego wysiłku

Pierwszy dzień, tydzień, miesiąc i rok:
wsparcie dla nauczycieli sześciolatków

Zamiast podsumowania ...

- ➔ Gdy dzieci **nie wiedzą**, jak umyć ręce ➔ **uczymy je.**
- ➔ Gdy dzieci **nie znają** alfabetu ➔ **uczymy je.**
- ➔ Gdy dzieci **nie potrafią** przejść przez ulicę ➔ **uczymy je.**
- ➔ Gdy dzieci **nie potrafią się zachować** ➔ **uczymy je?... karzemy je?**

Poradnik wiedzy o dziecku i nastolatku:

www.eduentuzjasci.pl/dziecko-nastolatek